

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 . . . . .
Negyedévre 2 50
Egy órá . . . . . 1 . . . . .
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat házasos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű táblás
hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj min
den külön beiktatásért 80 kr.

A magyar vidéki színészetről.

Latinovics Pál. orsz. képviselő a belügyi tárcza költségvetésének szombati tárgyalásánál — nálunk u. i. a színészet ügye ezen miniszterium ressortjába tartozik — felvetette a vidéki színészet kérdését. E tétel fölötté aktuális, elannyira, hogy tárgyalásánál nem elégségesek azok az évenként tartatni szokott beszédek, melyek a vidéki színészet fontosságát feltárják, utalván ezek támogatásának szükségességére. E szónoki gyakorlatok eredménye azután azon néhány 1000 frt, melyet a törvényhozás a vidéki színészet ügyének előmozdítására megszavaz s ezzel aztán eleget is vél tenni a törvényhozás a jövő évi budgetig, mikor is a dolog újra kezdődik és . . . a vidéki színészet ilyen módon a megélhetésre keveset, az elhalálozásra pedig sokat kap.

Pedig e tárgy Magyarországon óriási jelentőségű; mert a magyar vidéki színészet ügye nálunk nemcsak a műveltség, a kultúra kérdése, hanem tényben rejlik egy nagy horderejű politikai kérdés is; mert a magyar vidéki színház nemcsak arra van hivatva, hogy az izlést finomítsa és idomítsa, nemcsak hogy az erkölcsöt emelje, nemcsak hogy a költészet műfajának birodalmat nyújtson: hanem hazánkban a magyar vidéki színészetnek azon politikai miszsió is jutott osztályrészül, hogy a magyar nyelvet terjessze, ennek barátokat szerezzen, a magyarokat édes nemzeti nyelvükre lelkesítse, a nem magyart pedig e nyelvnek meghódítsa s ezáltal a magyar állameszme megizmosodását előmozdítsa.

Nem tartjuk itt szem előtt a magyar Debreczent, Szegedet, Kecskemétet stb. a hol a magyar színészet e politikai feladata teljesítése nem főszükséglet, elesik; hanem Magyarország azon számos vidéki városára gondolunk, a hol a lakosság vegyes nemzetiségű, ahol a talajért a magyar nyelvnek, az igazi magyar állameszmének küzdenie, még pedig hevesen küzdenie kell, vagyis szemünk előtt tartjuk azon városokat, hol a társadalom — nem magyar. Ilyen városokban a magyar színész a magyarság apostolaként jelenik meg, a színpad ott azon oltárrá lesz, a melyről a magyar nyelv, a magyar szellem kiáramlik. A színész ott nyelvének, irodalmának lesz terjesztője, kinek feladata megnyerni a magyarságnak azokat, kik irányában közönyösek, sőt talán ellenségesek.

És ezen feladatot csak úgy lehet elérni, ha a vidéki színészet ügye magas nívóan áll, mert n a g y o t c s a k

n a g y g y a l l e h e t m u t a t n i s e l é r n i; s leginkább áll ez a színházról, mert egy rossz magyar színtársulat itt Debreczenben is megvettetének, egy vegyes nyelvű városban pedig megmozgatja és alássa a magyar művészet iránti hitet, bizalmat, tiszteletet; ezáltal tehát több kárt okoz, mint hasznot.

Egy jó vidéki színtársulat azonban pénzbe — sok pénzbe kerül, és mivel épen a vegyes nemzetiségű helyeken a magyar színtársulat anyagi — helyzete az adott viszonyok közt felette siralmas, teljesen elvesz a magyarságot terjesztő eredménye is; a társulat tagjai ugyanis nem elégedhetnek meg azzal, hogy hazafias feladatot teljesítenek, a vidéki színigazgatók pedig nem áldozzák és nem áldozhatják fel e hazafias célra egész anyagi jövedelmüket.

Ekkor, ilyen állapotban néhány 1000 frttal akarja a hazai törvényhozás az ilyen óriási feladattal felruházott színészetet akció-képessé tenni?!

Természetesen az állam szükségletei oly nagyok, hogy a vidéki színészet ügyének nem áldozhat mindent egymagában, aztán a művészetet általában, különösen a színművészetet nem is teheti életképessé csak a kormány, nem tarthatja ki, ha az ország társadalma nem érdeklődik, nem melegszik a művészet ezen ága iránt.

Nálunk azért van kronikus baja a vidéki színészetnek, mert mindent fentről várunk, a társadalom ellenben néma szemlélő marad és legfeljebb egy jó színtársulat hiányát emlegeti és megint csak fentről vár segítséget.

És mégis a magyar színészet eredete, keletkezése, kifejlődése, csakis a magyar társadalom cselekvőképességére vezethető vissza és a pesti nemzeti színház azért lett művészvilágunkban zsinór mértékű szolgáló faktor, mert a társadalom melegséggel és lelkesedéssel tette magáévá annak létét!

Az, hogy akkor „fentről“ nem támogattak, nem volt képes az akkori társulat hatását csökkenteni; a magyar nemzeti színház Budapesten megalapított, magának otthont szerzett, naggyá és hatalmassá lett, dacára annak, hogy fentről mindenképen utját állták; felemelkedett éppen csak azért mert a társadalom vette kezébe az ügyet s a művészet legjobb pártfogóját a társadalomban találja.

És a multból meritett eme tanulságot kellene a jelenben is utmutatóul tekinteni. A budapesti színészet ügye elég szilárd alapokon nyugszik, ez tehát a társadalom minden támogatását már nem

igényli s inkább nélkülözheti; e helyett azonban a vidéki színészet ügyét kellene a társadalomnak nagyobb lelkesedéssel felkarolni, kezébe venni.

Budapesten, az ország szívében, ott, hol a magyar társadalom gyűjtőpontja van, a hol irodalom és művészet otthont talált, Budapesten kellene a társadalomnak az ügyet fellendítenie, közvetítenie, úgy, hogy egy általános országos vidéki színész-egyesületet alkotna, mely az egész országra kiterjed. Mindenütt kellene tagokat szerezni, kik 2—4 korona évi tagsági díjjal az ügyet támogatnák. A pénst gyűjteni, kamatoztatni kellene, míg oly alap nem keletkeznék, a melyből — az alap vagyona mérten — 1, 2, 3, 4, stb. színtársulat fizettetnék, a melyek az alap rovására kiküldetnének, hogy az ország exponált helyein a magyar szót hangoztassák, a magyar művészetnek pártolást, állandó otthont szerezzenek. Ezen színtársulatok, ha anyagi gondoktól menten — művészi hivatásuknak élhetnének, valóságos hódító hadjáratot tarthatnának az országban s az ily mérvű hódítás tartós, maradó, ellenállhatatlan lenne.

Nem eshetik e cikk keretébe ezen előterjesztést a legkisebb részletekig előadni; de oda utalhat, hogy a magyar országiszerbek már régóta létesítettek ilyen színészalapot, melyből egy kiváló színtársulat tartanak fenn, mely színtársulat feladatának irigylendő pártoltatásához képest, irigylendő lelkesedéssel is tesz eleget.

Ezt a példát szeretnők a magyar vidéki színészetre alkalmazva látni: és ha a magyar társadalom kezébe veszi az ügyet, mindenesetre nagyobb eredményt lesz képes produkálni, mint a magyarországi szerbek. Hiszen mi számban, anyagilag, szellemileg, szóval minden tekintetben sokkal gazdagabbak vagyunk amazoknál s az a lelkesedés, kitartás, tetterő, mely politikai téren képes volt egy szabad, független Magyarországot megteremtteni, képes lesz azon ösvényt is megtalálni, mely a színművészet szabadságához s önállóságához elvezet, a nyelvnek, a kulturának megbecsülhetetlen — misszio útján.

Csak „a k a r n i“ kell, mert a „k e p e s s é g“ minden kétséget kizárólag megvan! De mielőbb!

Heiman Jenő.

Debreczen, február 22.

Nincs restanczia. A mult év május havában Széll Kálmán belügyminiszter keményhangu leiratot küldött Zalavármegyéhez, a melyben dorgáló szavakkal leczkértette meg a

vármegyét az arvaszék elhanyagolt ügyei miatt. Főlemlítette a leirat, hogy az arvaszéki ügyeknél az egész országban 56 ezer darab van hátralékban s ebből csupán Zala vármegyére 14 ezer restancia esik. Meghagyta a miniszter, hogy a bajt minel előbb orvosolják s az eljáró közegek ellen minden legkisebb mulasztásért fegyelmi uton, teljes szigorral járjanak el. A leiratot leverten hallgatta a vármegye plénuma s a közgyűlés kimondta, hogy a leiratot tudomásul veszi, de kivételes intézkedéseket nem tesz, mert az akkori viszonyok között erre nem látott okot.

Mint értesülünk, Zala vármegye most jelentést tett a kormánynak arról, hogy az összes bátralekos ügydarabok fel vannak dolgozva és pedig nélkül, hogy rendkívüli segélyeszközöket vettek volna igénybe.

Pártvezékedés újból. A miskolci szabadalvópárt végrehajtó bizottsága tegnapi elnöki — febr. 20. — gyűlésében elhatározta, hogy márczius hóban nagy partgyűlést tart, amelyen a volt nemzeti pártnak b. olvadása folytán a pártvezetőségre nevezetű tisztújást tart és ezen alkalommal megünnepelni kívánja a szabadalvópárt huszonöt éves fennállásának jubileumát.

A belügyminiszteri tárczát, mint a „Magyar szó” alitólólagosan, illetékes forrásból közli, nem adják Horváth és Nándornak. (Tehát a fuzió egyik nagy ferfia — nem kapná meg magának a jutalmát, amelyre követték is bizony már régen várakoznak? . . .)

A képviselőház ülése.

Tegnap — Febr. 21. — Perczei D. elnököl.

A jkv. hitelesítése s az érkezett kérvények bemutatása után Nyégre Laszlo jegyző bejelentette, hogy az interpellációs könyvből Bod a Vilmos két interpellációt jegyzett be.

A belügy tárcza költségvetésének tárgyalása során meg Berzeviczy Albert szólott röviden s tulajdonképpen, hogy kijelentse azt, miszerint a nemzetiségi kérdésben egyetért a miniszterelnökkel, a mely kérdésre nézve a volt kormányok és a mostani közt nincs is különbség, s ha kell, hogy azt az alapot — mint a nemzeti egyetértés és erő követelményét fogadja el az egész Haz. A költségvetést elfogadta.

Utána következett végre Széll miniszterelnök varva-vart közel két órás reflexziós beszéde. Előbb ő is a nemzetiségi kérdésről nyilatkozott és pedig Komjathy ellen polemikusan. Kijelentésében főleg arra szorított, hogy a multkori beszéleiben foglaltakat nyomatékosabban megmagyarázza és a nemzetiségi politikáról hirdett elveit megvilágosabban precizizozza. Ismételte erre vonatkozólag a székfoglalójában és a multkori beszédeiben elmondottakat és ezek alapján tiltakozott azon insinuáció ellen, hogy ő csak jelszavakat hirdet, de nem cselekszik. Politikája változatlanul az: hogy mindenki, a ki e háza hű fiaul valja magát, ebben az országban védelmet és oltalmat talál, a ki azonban az egészséges magyar állam ellen bármily törekvéseke kísérrel meg, az szigorú megtorlásra fog találni.

Az egységes magyar államnak kell ki-domborodni a nemzetiségek között is. Ott, ahol kell: erélyvel, ott pedig, hol erre szükség nincs: szeretettel és előzékenységgel fog a kérdés elintéztetni. Ezek után ismét felsorolja a tények hosszú láncolatát ennek bizonyítására, hogy a kormány minden vonalon ellenőrzi a nemzetiségeket, minden igazat megakadályoz, de egyszersmind minden közeledést szívesen fogad. A Haz nagy többsége zajos helyesléssel fogadta a miniszterelnök ezen kijelentéseit, melyeket ő is azzal a kérelemmel zárt be, hogy térjen a Haz a kérdés felett napirendre, annál is inkább, mivel hiszi, hogy a nemzetiségi politika kardinalis elveit ugyanis csaknem teljes egyetértéssel uralkodik valamennyi párt között.

Ezek után a miniszterelnök a belügyi

tárczára vonatkozó egyéb kérdések felett nyilatkozott. A közigazgatás reformját illetőleg nem látja még idő-zerűnek annak a kérdésnek megvitatását, hogy milyen lesz a reform, abban azonban tökéletesen egyetért Horváth Lajossal, hogy a kérdés nagyon alaposan előkészítendő adatgyűjtéssel, szakferfiak meghallgatásával és egy későbbi ankét egybehívásával, valamint azzal is, hogy főleg a községi és járási közigazgatás reformandó, mert a legtöbb baj és hiány ott nyilvánul. Az általa folyamatba hozott vármegyei vizsgálatoknak nincs semmi inkvizitórius jelégük, azok pártatlansággal és teljes objektivitással vezetettek, tisztán adminisztráció szempontjából. Nagy helyesléssel tiltakoztak Széll kijelentései melyekkel a megyei tisztviselői fizetések fel-emelésének szükségességét hangoztatta és bejelentette, hogy az utálatány, irodabér és irodaátalányok felemelésére máris meglette az első lépéseket, melyeket jövőben rendszeresen folytatni fog. Miután még röviden az egészségügyről szólt és bejelentette a közel jövőben beterjesztendő törvényjavaslatok egész hosszú sorozatát, azzal fejezte be közel két órás beszédét, hogy kellő érzékkel bír az ország minden érdeke iránt és bár sok minden nehezedik vállaira, iparkodni fog mindennek tökéletesen, az ország érdekeinek kelő mérlegelésével megfelelni. A beszédet az egész kormány párt hoszantartó éljenzéssel fogadta. Öt perc szünet.

Pichler Győző megragadta az alkalmat és a Nemzeti színház és az Opera mizériáiról beszélt. Az intendáns ugymond udvari intézmény, az Operába beleillik, de mit keres a Nemzeti Színházban, mely nemzeti intézmény. Az intendáns akkor leghosszabb, ha semmit nem tesz. Tisztelettel emlékszik meg Podmaniczky Frigyes báróról (Eljenzés a jobboldalon), a ki, a mikor kérdezték tőle, hogy van az, hogy öt intendáns s a g alatt soha meg nem tamadták, ezt felelte; Mert nem tettem semmit, hanem szerettem a színházát mindenkit. (Derűtség.)

A legrosszabbak az állapotok Keglevich gróf intendáns alatt, bár Széll őt tartja a világon a legműveltebb embernek.

Széll Kálmán: Ezt nem mondtam.

Pichler: Hát hogy egyike a legműveltebbeknek. A gróf ért a szobaberedezéshez, de ez tapézsiros munka, nem művészet. A színházban nem is az intendáns a fő, hanem az igazgató, mert ha rossz az igazgató, az intendáns potenciája sem csinál a színházról jó színházat. Az intendáns ha beleavatkozik; legfőleg csak zavart csinál. A Nemzeti Színházban külföldi darabokat adnak derűre be-túra, de nem a javát. A szöveg sok jeles külföldi darabokat sorol fel, melyek jobb megérdemelnek az előadást, mint a mostaniak. Kérdi, miért nem adják elő a „Czobolyprem-czimű darabot? (Zajos derűtség.) De a Nemzeti Színházban nem is az idegen drama kultivalása a főadata, hanem a hazai. Ha a hazai dráma szolgáltatásban meg is bukik, az dicső bukás lenne. A kiváló magyar írók nem győzik kiverni darabjuk előadását, mert ezek az agyukkal s nem a lábukkal dolgoznak, ellenben kijárak darabjuk előadását bizonyos műkedvelők, kik most dominálják a Nemzeti Színházat. Ilyen hanyatlás mellett csinálnak Ujházi-, Csillag-, Jászai-kérdést. — Előződik Jászai Marit, a ki több szolgálatot tett a nemzete nek akármely miniszternél. Az Opera a maga tehetetlenségét bemutatta egész meztelenségében Labunskája kisasszonyban.

Végül a vidéki színészet támogatását sürgeti. Fölhívja a figyelmet arra is, hogy Budapesten a magán-színházak egy finanszírozásport kezébe kerülnek, kettő már kezében van a harmadikhoz is szeretettel közeledik. Nem bangszolyozhatja elégtő, mily veszélyes az, ha a magán-színház egy finanszírozásport monopolizálhatja.

Pedig az egyik színház városi színház. Kijelenti, hogy a kérdésekkel parja megbízásából foglalkozott. A tételt nem fogadja el.

Vissontai Soma személyes kérdésben kijelenti, hogy ő jelen volt ugyan az Országos Miczi első előadásán, de vissza-utastja Pichler amaz állítását, mintha

azon a bravuros bögrerónótán mulatott volna. — Ő azon megbotránkozott. (Derűség.)

Bod a Vilmos két interpellációját az idő előre haladottsága miatt másnapra ülesre kérte halasztani.

Az ülés 2 órakor záródott.

KÜLFÖLD.

Német birodalmi gyűlés. A napirenden áll Winterer és Tarsa indítványa a diktatura szakasz eltörlése iránt. Winterer megokolja az indítványt és azt mondja, hogy Elzász-Lotharingiában 28 év óta bizonyos tekintetben ostromállapot van. A szakasz ki szolgálta idejét.

A birodalmi gyűlés bizottsága a vágómarha és hus felügyeletre vonatkozó törvényjavaslatot a második olvasás szövegében az albizottság által szigorított büntető intézkedésekkel együtt elfogadta.

A háború.

A harcstérről oly sok zavaros és egy-másnak ellentmondó távirat érkezik, hogy a helyzetről tiszta képet szerezni alig lehet. A londoni lapoknak az az örömhire, hogy French tábornok utólrta, sőt bekerítette már Kronjejt fönt északon, a Modder folyó mellett, nem bizonyult valóznak; a hadügyminiszterium tegnapi este közzétett jelentésében azt mondta, hogy nem tud a dologról semmit. Bur forrásból jövő jelentések, a melyek pedig eddig mindig beváltak, egyenesen megczáfolták a Kronje körülfarásáról szóló híreket, azt mondták, hogy Kronje hadserege, a mely 35 ezer emberből áll s félelmes tüzersége van, teljesen intakt s el van készülve a bloemfontein ut védelmére. Más táviratok azt hozták hírül, hogy Kronje em is fönt a Modder partja mentén vonul vissza, nem is a Jakobsoi Bloemfonteinba vivő leg-egyenesebb uton, az emmausi fősíken, hanem ettől dére a Riet-folyó mellett. Biztosat azonban egy távirat sem tudott arról, hogy Kronje az ő burjalval hol van tulajdonképpen. Éjjel érkezett táviratok hoztak aztán több olyan híreket, a melyek London örömet megzavartak; így hogy a Fokföldről tízezer bur ment Delarey tábornok segítségére, a ki Roberts seregének déli szárnyait szorongatja. Híre jött azután, Naálból igen erős segítség ment Kronjéhez még pedig nemcsak a Tugella mellől, hanem Ladysmith alól is.

Ez a hír azonban, nagy aggodalmat keltett a nyugati harcstér eseményeire való tekintettel, azzal a reménnyel biztatta Londont hogy Bullernek immár sikerülni fog Ladysmith-t felszabadítania. Meg is jött ma dében már a hír Londonba, hogy a burok önként fölhagytak Ladysmith ostromával még pedig a hadi tanács határozata folytán, még mielőtt Buller, a ki még mindig a Tugela oldalán van, megérhetné volna a nagy dicsőséget, hogy ő legyen Ladysmith megmentője. Mi a burok terve sejtteni sem lehet. Annál bizonyosabbnak látszik, hogy földadtak ugyszólván valamennyi pozíciójukat nemcsak Natalban, hanem a Fokföldön is, (ahol az angolok bevonultak nagy diadállal a burok által elhagyott Dordrechtbe) s a burok most minden erejüket nyugodtan koncentrálnak Roberts tábornok ellen, Natalban nem félnek Bullertől a határszorosok alkalmasabb védelmi pontok, alkalmasabbak a Tugela melletti hegyeknél is s a szorosokban kevés számú bur sereg elég arra, hogy egy sokkal nagyobb angol sereget föltartoztathasson. A burok tehát valószínűleg visszamentek a szorosok védelmére, hogy erejük nagy részét nyugatra küldhessék. Minden jel arra mutat, hogy a nyugati harcstéren óriási csaták lesznek talán már a legközelebbi napokban. Roberts harmincz angol mért-földnyire előbbre ment Jakobsdálból, azon az uon balad, a mely Emmauson át, tehát a nagy Bleemfonteinba. Hol lesz a nagy csata nem lehet tudni. Újabb jelentések szerint a

burok a Bloemfontein közelében lévő dombokon helyezkedtek el s ott várják Roberts támadását.

Az angol lapok érdekes kimutatást közölnek az angolok eddigi összes veszteségeiről. E szerint a háboruban eddig 10525 ember az angolok vesztesége még pedig: 1629 halott, 5430 sebesült, 2893 fogoly és 563 betegségben meghalt. A veszteség tisztékben a következő: elesett 152, megsebesült 380, eltűnt 112, összesen 644, vagyis az összes veszteségnek nyolcz %-a.

Egy Buluvayoból ideérkezett magávétíret megerősíti azt a tegnapi burtáviratot, hogy az angolok egy támadását a burok visszaverték. Az angolok s u l y o s veszteséget szenvedtek.

Az alsóház 286 szavazattal 151 ellenében elvetette azt az indítványt, hogy a Jameson-féle betörés ügyében újabb vizsgálatot rendeljenek el. (Miért is? Hiszen az egész világ tudja, hogy ebbe a csunya dologba az angol kormány keze játszott.)

Táviratok.

A káspi kábel.

Pétervár. febr. 21. A káspi kábelt helyreállították. A táviratokat ismét egyenesen lehet továbbítani.

Transzvíl.

London, febr. 21. A Reuter-ügynökség jelenté Windsorból: A városi tanács mai ülésén közzétette, hogy az itteni kastélyba, a hová a királynő tegnap megérkezett, Ladysmith felszabadításának híre érkezett. A Reuter-ügynökség ehhez megjegyzi, hogy a hadügyi hivatalban tett kérdésre azt válaszolták, hogy a hivatalhoz nem érkezett a hír megerősítése és annak nem adnak hitelt.

London, febr. 21. A Reuter-ügynökség jelenté Arundelből tegnapi kelettel: A burok a környéken operálnak és élénk ágyú- és fegyvertüzeltést folytatnak. Minthogy egy 200 főnyi bur csapat a Nauwporttal való összeköttetést fenyegette, angol részről 200 ausztráliai katonát küldtek ki két tábori ágyúval, a melyekből minden kopjéro, a hol az ellenség mu'atkozott tüzeltek.

Közvilágítás.

A Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára czég- és a Ganz gyár egy táblázati összehasonlítást küldött be hozzánk a közvilágítás ügyében beérkezett ajánlatokról.

Ezen táblázat 3 reszből áll; az első az 1901. év utáni helyzetet tünteti fel. A második 1905-től 1910-ig terjedő időközben előreláthatólag mutatózó fogyasztási viszonyt öleli fel és végül a harmadik rész az 1911-ik év után bekövetkező helyzetet tárja fel.

A táblázatok a következők:

Először: 1901. év után.

A) **Közvilágítás** 515 Auer-égővel, évenként 2750 óra egészsel = 1416250 óra, ebből a Ganz társaság 1300000 órát ingyen szolgáltat, míg a Forgalmi részvénytársaság alternatív ajánlata szerint csupán a jelenlegi közvilágítást, mely 1162000 órára rög, bocsátja díjtalanul a város rendelkezésére.

A Ganz-gyár ajánlata szerint fentmaradó 116250 óráért és a fentartási költségek fejében fizet a város 0,52 kr. egységár mellett évenként 2922 frtot.

A) **Magán fogyasztás.** Alapul veszünk 500.000 köbm. gázt világiatási czélokra, 30.000 köbm. gázt ipari czélokra és 5000 darab 16 gyertyalényű villamos izzó lámpát évenként 800 óra egészsel. Tehát az utca világiatási költsége: 2922 frt

500000 köbm. gáz á 12 kr = 60000 »
30000 köbm. gáz á 8 kr = 2400 »
5000 izzó lámpa á 36 kr = 25000 »

Összesen: 92322 frt

Ebből levonandó:

Engedmények 8000 frt
további visszatérítések összesen 72000 frt összegben, felosztva 10 évre 6% kamat számítása mellett esik tehát egy évre 9000 frt
Összesen 17000 frt
Marad a város és fogyasztók részéről fizetendő: 75322 frt

Ezen összegek a forgalmi részvénytársaság ajánlata szerint a következőképen alakulnak:

254250 óra közvilágítás és fentartás 0,53 kr egységár mellett 3877 frt
500000 köbm. gáz á 10 1/2 kr = 52500 »
30000 köbm. gáz á 7,35 kr = 2205 »
5000 izzó lámpa á 3,57 kr = 25775 »

Összesen: 84357 frt

Ebből levonva engedmények 8000 »
marad: 76357 frt

Megjegyezzük, hogy a forgalmi részvénytársaság ajánlata szerint a magán világiatási egység árait 5%-kal felemelheti, ha elsőbbségi részvényeire 6% osztalék nem jut.

Másodszor: 1905-től 1910-ig.

Ezen időközben a fogyasztás emelkedése folytán ugy a város, mint a magán fogyasztók a fentiekben kitüntetett összegeken kívül még a következő összegeket fogják évenként a vállalkozónak fizetni: az utca világiatásnál középérték gyanánt 850 Auer-égőt veszünk számításba, miután jelenleg 515 lámpa van és ez a lámpaszám 10 év alatt fokozatosan 1108-ra lesz kibővíve. Ezen utca világiatásnál a már fent említett 1.300.000, illetve 1.162.000 ingyen óra változatlanul megmarad. A magán fogyasztásnál középérték gyanánt 250.000 köbm. világiatási gázt, 10.000 köbm. ipari gázt, 1500 villamos izzó lámpát és 25 lóerőt, évenként 300 nappal, naponként 4 órai igénybevételrel veszünk többlet gyanánt számításba.

Az 1905-től 1910-ig terjedő időközben a már fent kiszámított összegeken kívül még a következő fogyasztás számítható hozzá:

1 Ganz és társa czégnél.

Utca-világiatás 0,52 kr egységár mellett 6297 frt
250000 köbm. gáz á 12 kr 30000 »
10000 köbm. gáz á 8 kr 800 »
1500 izzó lámpa á 3,6 kr 8100 »
25 lóerő á 2 1/2 kr 7500 »

A fent kimutatott összeggel együtt 75322 »

Összesen fizetendő a vállalkozónak 128019 frt

Engedmények: 3500 »
Marad: 125419 frt

A vállalat részvénytőkéje 900.000 frttal vehető fel, a művek termelő képessége legalább 1.200.000 köbm. gáz és 8000 db gyertyalényű villamos izzó lámpa kifejtésére, illetve táplálására emelendő. Ha a részvénytőke időközben 8%-os kamatot hoz, akkor ebből részesedés címén a város javára a következő összegek esnek: 6-tól 8%-ig terjedő jövedelemből kap a város 2%-ot, tehát 18 ezer forintból 3600 frtot.

Feltéve továbbá, hogy a város vagy ennek közönsége el az optió jogával, és a részvénytőke 45%-ka-rejéig társul lép a vállalatba, akkor a 8%-os tiszta jövedelemből esik 45%-ra, azaz 405000 frtra 32400 frt. Ebből leszámítandó a jelenleg pénztörtézeteknél elhelyezett összegek után elért 4 1/2% kamat, azaz 18225 frt, marad tiszta felesleg az üzlet után 14175 frt.

Ezen két részesedési tételt ha levonjuk a vállalkozónak a város és a fogyasztók közönség részéről évenként fizetendő és a fent kitüntetett 124519 frtból, marad a vállalkozónak az 1905-től 1910-ig terjedő időközben évenként 106744 frt bevetel.

2. A forgalmi részv. társaságnál.

Utca-világiatási többlet 0,53 kr egységár mellett 6389 frt
250000 köbm. gáz á 10 1/2 kr 26250 »
10000 köbm. gáz á 7,35 kr 735 »
1500 izzó lámpa á 3,57 kr 8032 »
25 lóerő á 1,7 kr 5100 »

A fent kimutatott összeggel együtt 76357 »

Összesen fizetendő a vállalkozónak 122863 frt

Engedmények 2000 »
Marad: 120863 frt

A város részesedése a forgalminál: a tiszta jövedelemből, mely után Ganz és társa czég, mint már fentebb kimutattuk, részesedést nyújt a városnak, a forgalmi részv. társaság a várost ezen kedvezményben nem részesíti. A forgalmi részéről a városnak felajánlott ingyenes törzsrészvények után a szóban levő 1905-től 1910-ig terjedő időközben a város a következő részesedést várhatja: Első tőke 650.000 frt, ebből 195.000 frt (30%) törzs és 455.000 frt értékű elsőbbségi részvény jut. A II. vagy III. évben a részvénytőke minden bizonynyal 900 ezer fitra lesz emelendő. Az új részvények természetesen csupa elsőbbségekből fognak állani; tehát marad 195 ezer frt törzs és lesz 705000 frt elsőbbségi részvény. Az elsőbbségi részvények az első évtől kezdve ki lesznek sorsolva és készpénzben kifizetve. Már most hogyan történik a későbbi években törlesztendő új befektetések kisorsolása? A legkedvezőbb esetet felvéve 5 év alatt az egész részvénytőke 5x2=10%-ka, tehát 90 ezer frt lesz kisorsolva, marad tehát az 5-ik év után 615000 frt elsőbbségi részvény és 195000 frt törzsrészvény, továbbá 9000 frt elvezeti jegy. Az 5-ik év után elérendő 8%-nyi tiszta haszon, azaz 72000 frtból esik:

18000 frt kisorsolásra

36900 » az elsőbbs. részv. 6%-a és így egészben 17100 frt felülosztalék marad az egész 900000 frt tőkére. **Ebből esik a törzsrészvényekre: 3705 frt részesedés.** — Ha ezen összeget levonjuk a fent kitüntetett 120863 frtnyi összebevételből, marad a város és fogyasztók részéről a vállalkozónak évenként fizetendő 117158 frt. **Tehát évi 10414 frttal többlet többlet fizet a város a forgalmi részv. társaságnak.**

Ehez azt e megjegyzést fűzzük, hogy a forgalmi részv. társaság nem határozza meg a maximális tőkét, tehát még ezt a részesedést sem találjuk a város számára biztosítottnak.

Összehasonlítás 1911 után:

Felvezünk:

1108 utcai Auer-égőt 2750 órával; magánfogyasztást 1000000 köbm. gázt világiatásra 50000 köbm. gázt ipari czélokra 8000 izzó lámpát 50 lóerő átvitelt m. f.

1) Ganz és társa ajánlata szerint:

Utcai-világiatás 0,52 kr. egységár mellett 14070 frt.
1000000 köbm. gáz á 11 1/2 kr. 115000 »
50000 köbm. gáz á 7 1/2 kr. 3700 »
8000 izzó lámpa á 3,6 kr. 43200 »
50 lóerő á 2,5 kr. 15000 »

Összesen: 191020 frt.

Engedmények: 12000 »

Marad: 179020 frt.

Az itt számított fogyasztás következtében a művek újabb kibővítése válik szükségessé, úgy hogy az alaptőke — mint azt a nevezett czég ajánlatában jelezte — 1.250.000 frtra fog emelkedni. Ha ezen tőke mellett a vállalat 9%-os tiszta hasznot hajt, akkor a város részesedése a következő lesz:

6—8°/_o-ig azaz 25 ezer frt után
20°/_o =
8—9°/_o 'g azaz 12.500 frt után
30°/_o =
A részvények után és pedig
405.000 frt 9°/_o = 36.450, eb-
ből levonva 4¹/₂ % = 18.225
marad tiszta felesleg a város-
nak =
Összerészesedés a városnak
Levonva a fent kitüntetett
179.020 összbevételből, ma-
rad a város és a fogyasztók
részéről a vállalkozóknak fize-
tendő évi

2. A forgalmi társ. ajánlata szerint:	
Utcza világítás	15298 frt
1000000 kbm gáz á 10 ¹ / ₂ kr	105000 "
50000 kbm gáz á 7,35 "	3675 "
8000 izzólámpa á 3,6 kr	42860 "
50 lóerő á 1,7 kr	10200 "
Összesen:	177013 "
Levonva engedmények	9000 "
Marad	168013 "

A város részesedése!

A részvénytőke áll 195 ezer frt törzs
részvényből és 1055000 elsőbbségi részvény-
ből. Az utóbbiakból a 10-ik év után fent ki-
fejezett agályaink ismétlése mellett a legjobb
esetben 20% azaz 211000 frt lesz ki-orsolva,
marad tehát 844000 frt elsőbbség. — Ha az
1250000 frttal felvett részvénytőke 9% kama-
tot, azaz 112500 frtot jövedelmez, akkor ez a
következő módon lesz felosztva:
2% kisorsolásra

25000 frt
50640 frt
Összesen
75640 frt
11817 frt

marad tehát a tiszta haszonból
a város birtokában lévő törzsrészvényekre.
Ha ezen részesedést levonjuk a fent kitün-
tett 168013 frtból, marad a vállalkozónak évi

összbevétel tehát évenként a
forgalomnál

6849 frt
tal több, mint Ganz és társa cégénél.
A magyar forgalmi társaság nem hatá-
rozta meg ajánlatában szabatosan a kisorso-
lási tervet, amennyiben teljesen figyelmen-
kivül hagyja azon fontos körülményt, hogy a
későbbi befektetések kisorsolása — miután
erre szükségképpen 2%-nál nagyobb hánya-
dot kellene fordítani — miképpen fog végbe-
menni. Végül felemlítendőnek tartjuk, hogy
Ganz és társa ajánlata szerint a magán fo-
gyasztók részere most megállapított 12 illetve
7 krajczáros maximális árak a fogyasztás-
nak 1000000 kbm-re való emelkedése ese-
tén 11 és fél, illetve 7 és fél krra, 1200000
kbm gázfogyasztásnál 11, illetve 7 krra,
1600000 kbm gázfogyasztásnál 10 és fél, illet-
ve 6 és fél krra és végül 2000000 kbm gáz-
fogyasztásnál 8, illetve 6 krra szállítatnak le;
míg a forgalmi társaság előbbi ajánlatától
eltérőleg árszállításokat csakis azon esetben
fog életbeléptetni, ha az elsőbbségek 6%-os
kamatozásán kívül három egymásután követő
évben az egész részvénytőke legalább 3% fe-
lülosztalekben részesül.

H I R E K.

* **Átalakítások a városházán.** Régeb-
ben említettük, hogy a városházán történt át-
alakítások befejezéséül a jelenlegi tanács-
termet dísztanács-teremmé alakítják át. A mostani
nagytermet úgy az utcza mint az udvar felől;
részben megszülestitik, természetesen a jelenlegi
lépcső feljáró felhasználásával. A mostani fő-
téri kaput az átalakítás után kocsiközlekedésre
többé nem használhatják; a kocsik ezen-
csupán a Kossuth utcza kapun járhatnak. A
főtéri új kapuval szemben lesz a tágas és
díszes főfeljáró, amely a nagy dísztanács-
teremhez vezet. A mérnöki hivatal már régebben
elkészítette az idevonatkozó terveket s most

már a nötségetessel is elkészült. A legnagyobb
valószínűség szerint már a márcziusi közgyü-
lés véglegesen határozhat az átalakítás ügyé-
ben s akkor a munkálatokhoz a tavasszal
hozzá is fognak.

* Központi iskola — Debreczenben.

Régóta foglalkoznak azzal a tervvel, hogy
Debreczenben központi elemi iskolát létesít-
senek. Vegyes bizottság is alakult e végből,
mely tárgyalásokat is tartott, de a hely iránt
nem határozhattak. Most ez a vegyes-bizott-
ság beadványt intézett a városi tanácshoz,
melyben azt írja, hogy értesült, miszerin az
új gazdasági tanintézet helyiségét nemsokára
építik a Pallagon s a régi gazdasági taninté-
zet helyisége ilyenformán üres marad s a ve-
gyes-bizottság ezt az épületet tartana lega-
masabbnak s a központi elemi iskola célja-
ira, már azért is mert az iskola létesítése,
ha már az épület meg van, kevesebb költsébe
kerülne. A vegyes-bizottság ezeknek előrebo-
csátás után arra kéri a tanácsot, tudja meg
a földművelésügyi minisztertől, mikor szab-
dul fel a gazdasági tanintézet jelenlegi helyi-
sége s az átengedés ügyében tárgyalásokat is
indítsa meg.

* **Mária Valéria főhercegnő látogatása.** Mária Valéria főher-
cegnő tegnap délután félhárom órakor
látogatást tett. Andrassy Aladár grófnál
és családjánál, a gróf Andrassy-ut 59.
sz. a. palotájában. A főhercegnő udvar-
hölgye kíséretében hajtatott a grófi pa-
lotába, ahol gróf Andrassy Aladár
és neje született Wencheim Leon-
tin grófné fogadták a fenséges vendéget.
A főhercegnő közel egy óra hosszat
időzött az Andrassy-palotában, ahol ki-
vándorára a Szécsényi Imre gróf csa-
ládja megjelent a magas vendég üdvöz-
lésére. Az Andrassy palota előtt az
udvari fogat láttára nagyobb tömeg ve-
rődött össze, amely távozásakor zajosan
megéljenzte Mária Valériát.

* **Debreczen a petroleumkartell ellen.**
A „Budapesti Hírlap” nyomán vesszük a hírt,
hogy a debreczeni fűszerkereskedők tegnap
távirattal üdvözöltek Tóth János dr. or-
szággyűlési képviselőt abból az alkalomból,
hogy szombaton a petroleum-kar el dolgában
meginterpellálta a kereskedelmi minisztert. A
táviratot a város legtekintélyesebb fűszerke-
reskedői írják. Nincs legkevesebbe sem okunk
a hír valósága felett kételkedni, sőt nagyon
aktuálisnak is tartjuk: de annál inkább cso-
dálkozunk, hogy a helybeli fűszerkereskedők
lapunkat, mint a debreczeni függetlenségi párt
lapját arról nem tudósítottak, holott Tóth
János dr. éppen a függetlenségi párt kimagasló
alakja.

* **Teljes tanácsülés.** Ma délelőtt a vá-
rosháza nagytanács-teremben Simonffy
Imre kir. tanácsos polgármester elnökléte
alatt, a város folyó ügyeinek intézésére teljes
tanácsülés volt.

* **A miniszter köszönete.** A vallás és
közokt. miniszter Csánky Viktor kir. tan-
felügyelőt bizta meg, hogy nevében köszöne-
tet mondjon azon nagylelkű adományozóknak,
kik az orsz. tanítói árva-ház karácsonyfájának
felállításához nemcsak adományaikkal hozzájár-
ultak. Az adakozók névsora a következő:
Szabó Lajos fia cég és Szedlák és Vámos
cég 4) — 40 kor., Kerdos László és Debreczeni
Lajos 20—20 kor., Füleky Pal és Lestyán
Adorján 10—10 kor. K. Tóth Kálmán 1 kor.
Wolafka N. 152 csomag vegyes karácsonyi
ajándék, özv. Vágó Andorné déli gyümölcs és
cukorkák, Geréby Fülöp utódai egy láda na-
rancs, Lamprecht Frigyes kalács és kivi
Schiedt Soma egy kis bőgő, cukorkák és

hangjegy füzetek, Csáthy Ferencz és László
Albert karácsonyi diszkönyvek. Örömmel ta-
pasztaljuk, hogy ezen humanus intézetünk
iránt a közönség érdeklődése évről-évre fo-
kuzódik.

* **Öngyilkos debreczeni urhölgy.** Meg-
döbbenéssel vettük tudomásul ö z v. C s a -
n a d y Ó d ö n n é. városunkban általá-
nosan tisztelt urhölgynek öngyilkossági esetét.
Az öngyilkos urinó párnap előtt utazott fel
Budapestre vértesi birtokáról látogatónak le-
nyához Pellet Sándornéhoz s rövid fentartoz-
kodása alatt mindig a legjobb hangulatban volt
semmit sem árulva el sötét szándékából. Teg-
nap éjjel 11 óra tájban, mikor már az egész
család nyugodni tért, hirtelen hatalmas dör-
dülés ráta fel a ház csendjét. Pelléték ijed-
ten szaladtak a Csanádyné szobájába, honnan
a dördülés hallatszott. Rémes látvány tárult
szemeik elé, a szobába érve ott látták ma-
gok előtt özv. Csanády Ödönnet átlótt szívvél
kezében szorongatva a még füstölő revolvert.
Rémülten futottak orvosot, de ez már csak
a beállott halált konstatálhatta. Az öngyilkos
urhölgy asztalán a következő levelet találták:
„Bocsássatok meg azért a mit teszek! Csupán
arra kérlek benneteket, titkoljátok el öngyil-
kosságotom és mondjátok azt, hogy influen-
zában haltam meg.” Ennyit tartalmazott mind-
össze a levél, a mely az öngyilkosság okáról
semmi felvilágosítást sem tartalmazott. A gyá-
szos esemény hírére Vecsey Imre tb. főjegyző
tanácsnok, a ki a megboldogultban anyósát
gyászolja, családjával együtt azonnal feluta-
zott Budapestre.

* **Panasz a magyar lovak miatt.** Mi
voltunk az elsők kik megirtuk, hogy a debre-
czeni t é l i v á s á r idején az angolok itt
lovakat összevásároltak. E hírünket erőlködött
már akkor egyik helybeli laptársunk megczá-
folni. Hogy milyen alapos volt a „Debreczen-
tudósítása, hogy 5000 lovat szándékoznak az
angolok hazánkban összevásárolni, mutatja az
alábbi távirat:

Le y d s transzváli követ pa-
naszt emelt G o l u c h o v s z k y
gróf külügyminiszter-nél, hogy a ma-
gyarok a semlegesség megsértésével
lovakat szállítanak Angliának.

S z é l l Kálmán min. elnök
intézkedett, hogy az angolok több
lovat ne vihessenek ki Magyarorszá-
g területéről.

* **Mennyi az ápolási költség?** A kór-
házbizottság legutóbbi ülésén konstatáltak,
hogy a debreczeni kerületi betegsegélyző pénz-
tár nem kevesebb, mint 12,000 korona ápo-
lási díjjal tartozik a debreczeni kórháznak.
A pénztár folyton küldi betegeit, a fizettség
pedig marad. Ez az állapot, mint a bizott-
sági ülésen S z a b ó József főszámvevő ki-
fejtéite, tarthatatlan s ezért is javasolta, hogy
a belügyminiszter utján keresse meg a bizott-
ság a kereskedelemügyi miniszter. Fejtse ki
megkeresésben, hogy a debreczeni kórház
ápolási díjából tartja fenn magát s az ilyen-
nagy hátrálék könnyen anyagi zavarokba jut-
tathatja a kórházat is. Kívánatos, hogy a mi-
niszter államsegélylyel, vagy kölcsönnel segítse
elő a kerületi betegsegélyző pénztár eme ter-
hének rendezését, különben a kórház-
igazgatósága kénytelen
lesz a kerületi betegse-
gélyző pénztár tagjaitól
betegségük esetében a felvé-
telt megtagadni. Szabó József
főszámvevő indítványát elfogadták.

* **Esküdtek kisorsolása.** Törvényszekünk-nél tegnap sorsolták ki az új bünvádi perrendtartás által kivánt esküdtszék megalakításába az első ülészak esküdtjeit. Kisorsoltak pedig 30 esküdtet a rendes eljáráshoz, ezenkívül 6 esküdtet a régi törvény szerint a sajtóesküdtszéki eljáráshoz és 10 helyettes esküdtet. A kisorsoltak a következők: Bauer Ignác gépgyáros, Vásáry Andras gazdalkodó, Szabó Kálmán szikvizgyáros, Szabó József acsmester, dr. Tüdös János ügyvéd, Szántó Győző kereskedő, kefégyáros Prem Ferencz csizmadia, Murakózy Laszlo gyógyszerész, Török Qeter tanár, Kulcsár Endre tanár, Tafler Ignác terményker, Kovács Mihály fűszeres, Pinczés Imre gazdalkodó, Czeglédi Gyula gazda, Smidt Soma hangszergyáros, Szakacsi András hentes, Nagy István gazda, Konec Elek biztosi-tási biva, Szabó József gazda, Antal Vincze szabó, Somogyi Pál tanár, Falk Lajos bankár, Rickl Geza nagybirtoikos, Szabó István papirkereskedő, Vántsa György tanító, Publik Ernő tűzoltóparancsnok, dr. Bayer Ferencz tanár, ifj. Csanak József kereskedő, Liptay Sándor szappanos, Kacz Lajos borkereskedő. A régi rendszerű sajtóügyekhez kisorsoltattak még: Zavilla Gyula szabó, dr. Kocsár Gábor ügyvéd, Ménes Mihály gazda, Tarbay József óras, Szabó Mihály hentes, Kellner Károly gazda. Helyettes esküdtekül; Zalay Márk tanár, Szűcs Kálmán pénztáros, Temety Sandor gazda, Teremi Gábor gazda, Dézsi Lajos fogtechnikus, Kövy Lajos bankigazgató, Balázs Ödön gyógyszerész, Horváth Andras szobafestő, Péterfi Benő fakereskedő, Knoll Rezső kereskedő.

* **A nagybizottság ülése.** A városi közvilágítás ügyében holnap és holnap után délelőtt az ezen kérdés tanulmányozására kiküldött nagy bizottság ülésezni fog. Most fog kitűnni, hogy ebben a fontos kérdésben melyik pályázó mellett foglal állást a nagybizottság.

* **A magyar diák ifjuság kongresszusa.** A magyar sajtó több ízben foglalkozott már azzal a tervvel az utóbbi időben; hogy a magyar diákság ez év tavaszán Debreczenben kongresszust tart, melyen előkészítik, illetve szervezik többek között a párizsi nemzetközi diákkongresszuson való részvételt is. **F o n t o s k é r d é s e z m o s t,** — melyet a román diákok erős magyar ellenes mozgalmá mondhatni nemzeti kérdéssé avatott. A kongresszus ügyében ma ott volt Debrecezen K ö p ö s d y Dezső a bpesti egyetemi kör elnöke s a debreczeni ifjuság vezetésével a teendők felől értekezett. Tisztelegtek dr Erdős J. h. ak. igazgatónál is, ki a maga részéről a legszívesbben veit tudomást az ifjuság szándékáról s kitalásba helyezte a többi tanároknak is hasonló jóindulatát. A b.-pesti egyetemi kör elnöke ma visszautazott Bpestre, de a jövőhéten ismét lejön s tisztelegni fognak a város hivatalos köreinek előkelőségénél. kiknek pártolását óhajtják megnyerni ügyökhöz. Oly szép és oly f o n t o s az ifjuság e mozgalmá, hogy bizton remelhetik minden oldalról nem csak a pártolást, de az elismerét is.

* **Köszönetnyilvánítás.** Néhai felejthetetlen jó leányom Herczeg Szeréna végtisztességtele alkalmával a tanusított kegyei részvétért, melylyel fájdalmaimat enyhítették, kar-társaim, barátaim, ism róseim, a munkás dal-egyület, a nagy közönség fogadják ez uton há-lás köszönetemet. Debreczen, 1900 febr. 22-én. Herczeg János isp. leánytanító.

* **Az ipartestület közgyűlése.** Az egy éves multal bíró ipartestület f. hó 25-én, az az vasárnap fogja megtartani ez évi közgyű-lesét a városháza nagy tanácstermében.

* **Mátyás király szobra Párizsban.** Mult szamunk egyikében hírt adtunk arról, hogy Fadrusz János Mátyás király szobrát most öntik bronzba az érezöntő műhelyben. A nagy minta után azonban, mint bennün-ket értesitene, egy újabb gipsz modelt ké-szítene, melyet elfognak küldeni a párizsi kiállításra. A magyar osztálynak ez lesz a

legnagyobb és ketségklvül a legértékesebb ki-allítási tárgya.

* **Egy régi indus monda szerint,** Schiwa a rombolás istene, minden gyermeket születése után valamely testrészen kezével megérint, és az illető ember később testén keletkező betegség folyamán elpusztul. Ha ezen régi brahma-bölcsesség mai napság nagy-on naivnak is tűnik, mindazonáltal mely értelem fekszik abban, mert legtöbb betegség csirája aktor fejlődik, mikor az ember még nagyon is ifju korban van. Így mutatkozik a pusztulás egyik legfőbb szervnél, a fogaknál, gyakran elhanyagolás folytán már a gyermek-nél és a felnőttek, később sok fájdalom és különféle bajokkal küzködnek. Ezért ne mul-lassza el egy anya sem kicsinyeit már ide-jekorán egy egyszerű száj- és fogápolásra szoktatni, legjobban a K o s m i n - s z á j v i z e t rendszeres használatával, mely szigoruan tu-dományos alapokon készítették, a fogakat leg-biztosabban épségben tartja.

Színház.

Az állatszeliiditő. A debreczeni közönségnél jobb kritikuss nem létezik. Ezt nem lehet becsapni. Megéri gyorsan, hogy melyik darab értelmes az elismerésre, azt megnézi, a telt kazák napi renden vannak, hanem ha rossz valamelyik darab, hiában jött az párisi gyárból, az ugyan hamar lejárja magát nálunk. Az állatszeliiditőt másodsor adták az este és alig fél ház nézte végig. A szereplők-ről most is dicsérettel kell szólnunk. K i s s Irén, H a l m y Margit, T a n a y, S z a b ó Irma, S z a t h m á r y, F á y Flóra, C s e r é n y i Adél s a többiek is jók voltak s egy pár jóra valóbb jelenésben sok tapsot kaptak.

Műkedvelő előadás Balma-Ujvároson. A b.-ujvárosi polgárok és polgárnők műkedvelő társaságot alakítottak abból a célból, hogy ily fontos szív- és léleknemesítő foglalkozás által tanuságot tegyenek arról, hogy magyar népünknek csak okos és jóakaratu vezetőkre van szüksége s minden szépet és jót örömmel pártfogol és követ.

A társaság a »Betvár kendője« népszim-művet adta elő f. hó 17-én, a polgári kör helyiségében. Az előadás minden várakozáson felül sikerült volt, mit bizonyít az a körülmény, hogy a polgári kör nagyterme zsufolá-sig megtelt a díszes és nagyszámu helybeli és vidéki közönség által. Töbken, kik napok-kal előbb készültek az előadást megtekinteni, kénytelenek voltak a pénztártól visszatérni, mivel a jegyek az előadás megkezdése előtt már egy órával elkelték.

Az előadást mindenki lázas kíváncsi-sággal várta, s igazán öröm volt nézni, hogy az egyszerű polgár-ifjak és nők mily ügyesen tanultak be nehez szerepeiket, mit jórészen a derék rendezőnek és főszereplőnek, Kóty-man József ref. tanító urnak lehet tulajdo-nítani.

A szereplők általában mindnyájan elis-merésre méltó ügyességet tanusítottak előadá-saik közben.

Kotyman József ur, Bandi gulyás szere-pében ügyes játékaival, shetségre való elő-adásával méltán megérdemelte a közönség gyakran meg-meg uiuló viharos éljenzését es tapsait.

Ez alkalommal nem lehet dicséret nél-kül hagyni egyik szereplőnek. Dobi Bálintnak azt az áldozatkészségét, melynél fogva a szinpadot kellő szakavatottsággal teljesen díj-talanul állította össze.

Előadás után táncz volt reggelig, mely-ben a nézőközönség csaknem teljes számmal részt vett.

Az előadás és tánczvizalom tiszta jöve-delme, mintegy 120 korona. a b. ujvárosi függ. kör könyvtarának gyarapítására fog for-dítatni. A f. hó 17-én rendezett előadás e hó 24-én a függelenségi kör helyiségében lesz megtartva.

Színházi műsor.

Csütörtökön, febr. 22 én bérlet 121. szám
•A• Brankovics György. Szomorú játék 5 felvonásban.

Pénteken, febr. 23-án bérlet 122. szám
•B• ujdonság először. Ninon. Opera 2 felvo-násban. Ez megelőzi mint ujdonság. A ki-rályné apródja. Vigjáték 1 felvonásban.

Szombaton, febr. 24-én bérlet 123. szám
•C• másodsor Ugyanez.

Vasárnap, febr. 25 én két előadás, dél-után 3 órakor félhelyárakkal, A kis lord. Éne-kes vigjáték 3 felvonásban.

Este 7 és fél órakor bérletszűnetben :
A virágcsata.

Magas kamatot

fizet sok ember, a nélkül, hogy tudná, azáltal hogy csekély kiadást sajnál és később azt százszoros ös-zegben kiadni kénytelen. Ha hamis takarekossági szempontból elmulasztjuk egy jó száj- és fogvizet venni, a fogak elha-nyagolása keserűen megboszulja magát, és ké-sőbb a legnagyobb erőmegfeszítésbe kerül, a mit idejekorán egyszerű fogápolásnál elkerül-hettünk volna. A ki rendesen reggel és este »K o s m i n - s z á j v i z e t« használ, annak fo-gai épségben és egészségesen maradnak, a meddig az csak lehetséges. Kosmin-üveg 1 frt. sokaig elart, kapható gyógyszerárakban, jobb gyógy- és illatszerkereskedésekben.

Egyenetlen házasságok a Habs-burg-házban.

Abból az alkalmából hogy Ferencz Fer-dinánd főherczegnek Chotek Zsófia grófnóval való házasságáról mint befejezett tényről szólt a hír, nem tartjuk érdektelennek a Habsburg-házban előforduló egyenetlen házasságok történetét röviden ismertetni, egy berlini bonyv-alapjan -

Legelső egyenetlen házasságra a császári házban I. Ferdinand fia : Ferdinand lépett. Midőn a legszebb ifjuságot élte, akkor világ-hírű szépségnek tartottak Welzer Philippinet, kit Ferdinand 1548-látott meg először, az augsburgi birodalmi gyűlésen. Leánya volt egy augsburgi patriciusnak, kivel a császárnak sokszor akadt pénzügyelete. Szépség és gaz-dagság e leányt az augsburgi nők ünnepeit-jévé tették.

A herczeg, mielőtt meg meglátta volna, máris érdekelve volt hire által. Az első látás ezt az érdekeltséget a legmagasabb szenvedélylye fokozta. A velencei követ, Navagiero tudósítása szerint : Ferdinand, ki ekkor 19 éves volt, atyját is meghaladta szépségében ; vilagos színű haja különösen föltünhetett. Az említett követ így ír róla : »Szép kedves és bátor embernek tartják ; szereti a társalgást, vadászatot, e mellett a többi testgyakorlato-ka i.«

A lovagias herczeg a szép Welzer-leányt — a hogy meglátta — nem volt képes feledni. 1548-ban apja szigorú ellenzéseit nem véve figyelembe — el is jegyzé, sőt az eljegyzést meg is erősité házassági szentséggel, 1557-ben. Ez azonban a titok fódözése alatt történt. Philippine szépségét kortársai nem győ-zik eléggé dicsőíteni ; nagyitva állítják, hogy oly finom bőre volt, melyen át — ha vörös bort ivott — meg lehetett látni, mint folyt le a piros nedv nyeldekliójén. Philippine 1561-ben mint ismeretlen kereste föl a császárt Prága-ban, abaihoz borult s elmondá azt a kegyet-lenséget és mellőzést, melyet ő apó átol kény-telen tűrni.

A császár e női szépségtől el volt ra-gadva, fő emelé őt és megígérte neki, hogy

apósánál cözenjár. Hozzátevő: „Nincs após, ki ily szép nőt örömet ne fogadhatna menyéül.” S a császár törvényesen ki is ismerte e frigyet, azal a kikötéssel, hogy a születendő gyermekek trónöröklésre csak azon esetben tarthatnak jogot, ha a császári ház férfitagjai mind kibálnanak. De azért a házasságot a világ csak a császár halála után tudta meg. Philippine különben oly jó gazdasszony volt, hogy halála után Müller a bécsi udvari könyvtárnok, öt foliás hasznos házi- és konyhajegyzeteket talált, melyeket a hercegné nagyobbára sajátkezűleg írt.

Ferdinánd csöndes boldogságban élt vele 1580-ig, midőn neje Ambras várában, épp menyegzőjük evfordulóján meghalt. Két fiut hagyott hátra: Andrást és Károlyt. A főherceg ermet veretett neje emlékére s a szép Philippine arczképét ma is lehet látni a schönbrunni palotában. Később Ferdinand — diplomatai érdektől — egy mantuai hercegnővel kelt egybe. A fiuk közül András a papi pályán tüntette ki magát: Károly pedig alapítója lón az 1782-ben kihalt Hohenberg bárói családnak.

A császári hában előfordult mesalliance másik példáját a múlt században találjuk. Ennek egy igen rokonszenves hercegnő lett az aldozata: Mária Leopoldina, kit 19 éves korában adtak férjhez a rideg modoru s 71 éves Károly Tódor bajor választó-fejedelemből. Leopoldinának nem sok örömet nyujhatott e házasság s nem csoda, ha magát később kárpótolni igyekezett. Férje 1799-ben szenderült jobblétre. Ugyanez év nyarán egy előkelő külsejű gyászruhás hölgy — sűrűn elfátyolozva — kevés kísérettel érkezett Paderbornba s a postamesterhez szállt. Ama találgatások, melyek a jambor postamester agyát kinezák, hogy felfedezze e hölgy kitéjét, még zaklatóbbá váltak, midőn a delünel baró Fürstemberg érsek tett látogatást. A tisztelet, melyben ez idegen nőt az érsek részesíté, igen megzavarta a postamester fejét. S az előkelő nő másnap elutazott, egy hó mulva azonban egy csecsemő fiuval tért vissza, kit a postamester nevelésére bízott. Ez a gyermek a hercegnő és a gróf Arco Lajos fia volt. A hercegnő 1804-beu kötött Arco gróffal házassági szövetséget. Gyermekeit Orka család nevet nyert. Ezt a fiut Miksa diplomáciai okoknál fogva Károly Tódor unokájaul nyilatkoztatta ki; de a hercegnő lelkiismeretessége nem engedte a bajor trónra jutni azt, ki voltaképen nem tartozott a bajor királyi családhoz. S e vonás igen szép világításban tünteti föl a szép hercegnőt, kiról udvari hagyományok kedvezőtlenül szólnak. Állítják, hogy Arco gróf csak palást volt, mely mögött a valódi kegyencz: gr. Reisach rejtett. Gyermekei az Arco Steppberg és Arco Zinnenberg grófi családok ősei. A főhercegnő különben fősvény volt. Mondják, hogy a delnök a la lettre bun aban tánczoltak nála, mivel nem fűtetett. A kalandos életű Hauser Gaspárt is a z ő gyermekének tartják.

Rangján alól kötött Frigyet Mária Lujza is. Napoleon volt neje. Ő a század lángelméjű hőst nem követte szerencsétlenségében, hanem később férjhez ment s mint parmai hercegnő 1822-ben esküdött meg atyja külügyérjével: gróf Neiperg Ádammal, ki zongorajátékával nyerte meg a főhercegnő szívet. Nem nyert azonban vele paradicsomi életet. A főhercegnő változékony es szeszélyes volt és néha csak francziákat akart maga körül látni. Ezek voltak a gról keserű perczei, midőn Neiperg Ádám meghalt, gróf Bombelleszel kelt össze. Az ujkor legforróbb vonalmai közé számítják e Bombelles gróf szerelmét. Kilencz évig gyászolta Mária Lujzát.

1827-ben Janos főherceg eseti mesalliance-ba, nőül véve az auseri postamester leányát: Plochl Annát, ki elébb Brandhof bárónő, később pedig Meran grófné lett. Ebből a házasságból született gróf Meran Janos, a ki Bécsben az urak házanak tagja volt. Azután Henrik főherceg Hoffmann graczi színészszóval, kik a birodalomból ugyan sokáig voltak eltávolítva, de boldogan éltek s két évvel ezelőtt gyorsan egymásután haltak meg.

Az újabb időben feltűnést keltett Janos Szalvátor főherceg házassága, a ki Stubel Lóri szubrett énekesnőt vette nőül s a kivét együtt pusztult el mint Orth Janos valahol a messze tengeren. Továbbá ismeretes Gizella főhercegnő leánya! Erzsébet főhercegnő férjhezmenetele Seéfrid báróhoz.

CSARNOK.

Az ezredes leánya.

Irtá: ROZSA MIKLÓS.

Lágyan, szelíden végigsimította a huga szőke, hullámos haját és anyai zengédséggel vigasztalta a sirdogáló gyermeket:

— Ugy, ugy, leányom! Csak sird ki magad. Attól megkönnyebbülsz. De csak azt ne hidd valahogy, hogy haragszom rád, amiért kis szíved titkát bevallottad. Hát szerelmes vagy és reménytelenül, természetesen? Oh Istenem! Melyikünk nem volt reménytelenül szerelmes tizenhat esztendő korában!... Pedig oh milyen könnyen valósággá válhatik a remény!

Csak meg tudjuk ragadni biztos kézzel a pillanatot, a mely a boldogságot hozza számunkra!

De ha egyszer elszalasztjuk könnyelműen?... Látod, én is...

A szobának mindjebben beboruló homályosságában meg-megvillant egy-egy pillanatra az alkonyatnak pirja. A bucsuzó napnak egy sápadt sugara beröppent az ablakon keresztül és fenyfoltot vetett a beszélő vén leány homlokára:

— Hallgatsz leányom?

— Hallgatlak, — mondta a sirdogáló szőke gyermek s letörülte könyeit.

Zongorázni tanultam tőle. A későbbi nagy Villy Waldbach akkor még jóformán egészen ismeretlen volt, — a «Phryné» partitúrája még ott hevert az opera titkári könyvtárában — csak azt tudták róla, hogy kitűnő zongoramester. Schwarzenbergék leányát is ő tanította s az apám, aki mindenben vakon utánozta a tabornokokat, úgy vélte, hogy én sem vehetek mástól zongora leckéket.

Eleinte kiálhatatlannak találtam. Komikusnak tetszett előttem a nagy, borzas feje a huszáros hajszokhoz szokott szemeim ostobának láttak csupasz, leborotvált arcját, csak apró, fehér, nőies finomságu kezeit csodáltam, meg azt a szédítő «vitus-tánczot», amit ezekkel az apró kezekkel vitt végbe a zongora billentyűin.

Művész-lelkének titokzatos erje azonban akaratom ellenére is vonzott feléje s mikor aszankint megismertem: micsoda isteni genie rejtezik abban a felszeg, ideges figurában, úgy tekintettem rá, mint valami bálványra. A felsőbb leányiskola egyetlen tantárgya sem volt ettől kezdve fontos előttem. Ott nem bántam volna, ha akár verést kapok is, de otthon tündökölni szerettem volna előtte. Mit törődtem vele, ha Fräulein Theresa naponta tizszer is felhívnyorgatta a félben maradt himzett asztalfutómat, én csak a zongorát vertem nap estig es skaláztam, míg az ujjaim össze nem zsugorodtak.

Buzgalmamat, úgy látszott, nem egyszer észrevette, s ilyenkor bágyadt mosolygas vonult át az ajkan. Milyen szomorú volt ez a mosolygás! nem értettem és a szívem mégis belesajdult. Nem tudom, micsoda érzelmi csodában riogatództam, de ilyenkor mindig olyan érzésem volt, mintha a hajamat simogatta volna.

Egy napon különösen hiba nélkül játszottam el, a mit előtte való napra gyakorlatul adott, úgy hogy észrevehette: várom a megérdemelt dicséretet. — Majdsem egészen az arczomhoz hajolt és szinte sugva mondta:

— A méltóságos kisasszony ma igazán remekelt. — Nagyon szorgalmas lehetett tegnap!

— Csak tegnap? — kérdeztem s valami

elkedvetlenedést érezhetett ki a hangomból mert sietve hozzátette:

— Nem. Mindig. De ma egészen úgy játszott a méltóságos kisasszony Mozartot mint én!

Sokkal inkább önhitnek ismertem, sem hogy ne tudtam volna, hogy ez igen nagy bók volt tőle, olyan nagy, a milyet én tavórlól sem érdemeltem. Annál rosszabbul esett, hogy ezt is olyan hideg, szinte üzleti hangon mondta mint mikor a hibás kéztartásomért rendreutasította. Meg akartam neki mutatni, hogy én bizalmasabb vagyok hozzá.

— Ne nevezzen engem méltóságos kisasszonynak a tanár ur. Mondja egyszerűen így: Renée kisasszony.

Meghökkenett kissé, de igyekezett elpalástolni a zavarát s szinte bántó gunynyal mondta:

— Hova gondol, kisasszony? Egy ezredesleányát!

— De ha én akarom!

Nagyon öntudatosan mondhattam azt, mert szinte elképedve ütötte fel a fejét és meredt szemekkel fixirozott. Aztán egyszerre megkapta a kezemet, hevesen, azzal a féktelenséggel, mely olyankor tört ki rajta, a mikor a saját darabját játszotta, szinte odarántott magához s kissé színésziesen kiáltott fel:

— Renée!

Éreztem, hogy elérkezett a döntő pillanat, de valami magyarázhatatlan érzés visszatartott attól, hogy a keblére borujjak. Sőt ebben a pillanatban valami csudálatos antipathia szállt belem, a mi ellene ingerelt s azt sugta nekem, hogy ez az ember most komédiázik.

Amugy is töprengő, kora vén, kétkedő lelkemben olyasféle sejtelem villant meg, hogy én most odakialtam magamat valakinek, a kinek tan sohase jutott volna eszébe bennem mást is látni mint pusztá tanítványt. Vagy lehet, hogy csak női szeméremlazadt fel bennem ösztönyszerűen.

Kirántom a kezemet, melyet pedig vaspántként szoritottak az ujjai, egy lépést hátráltam előle s tetőtől talpig végigmérem:

— Tanár ur!

Meg most is sir a lelkem, ha rá gondolok, hogy osont ki a szobából. Mint egy kivet kutya. Én pedig ráborultam a zongorára, melyet az imént még az ő ujjai simogattak végig s keservesen zokogva, csókolgattam a billentyűket. Nem tudtam szabadulni attól a gondolattól, hogy a boldogságomat szalasztottam el ebben a végzetes pillanatban.

Mánap az apám egy levelet dobott oda ebédnél az asztalra. Villy Waldbach irta, udvarias hangon adva tudtul az apámnak, hogy másnemű művészi elfoglaltsága miatt nem vezetheti tovább zenei kiképeztetésemet. El voltam e levélre keszülve, nem lepott meg. Az apám azonban boszankodott;

— Ein Narr, dieser Waldbach! Ein Trompetenblaser! Sohase lesz belőle semmi! — mondta.

— Ne hidd apám! Nagy művész lesz még belőle, meglátod! — szólaltam meg szerényen, de az apám indulatosan vágta ketté a szavamat:

— Ab, was! Ein dummer Kerl! Ein Narr! Punktum!

Pedig a jövő ne i adott igazat. Alig pár hónap mulva már fényes, zajos sikerrel adták a «Phryné»-t s a fiatal karmestert, a ki maga dirigálta operáját az udvari páholyban megjelent egyik zenekedvelő főherceg magához hívta és hoszszabb társalgással tüntette ki. Az apám, katonai erényei között a loyaltás volt a legerősebb, majd leszédült az első emeleti erkélyszékéről, mikor a «Trompetenblaser»-t meglátta a főherceg páholyában. Egyre dünyögött s láttam, hogy utokban tiszteletteljes pillantásokat lövell egykori korrepetitorunk felé.

Pedig a premiérel még csak kezdődött a Villy Waldbach sikereinek láncolata. Egyszerre felfedezték, hogy nemcsak genialis zeneköltő hanem elsőrangú virtuóz is, a kinek hangversenyein megjeleni a noblesse-bez tartozik. És egy-egy ilyen hangverseny után a

telkesült közönség mintegy mámorosan tolongott a zongorája körül, a férfiak kendőiket lobogtatták, az asszonyok virágokat szórtak a lábai elé s a legszebb leányok csókolgatták kezeit, melyek a néma hangszerekből a büvös hangokat kicsalták.

Mindez oly hirtelen történt egymásután, mint az álomlátás. Mikor engem először vittek bába, mint eladó lányt, Vily Waldbach már bálványozott művésze volt a külföldnek is, melyet olyan diadallal járt be, mint egy római triumphator.

Művészi diadalainál azonban tár még zajosabbak voltak azok, melyeket a szalonok parkettjén aratott.

Valóságos legendákat beszéltek szerelmi kalandjairól. Egy lengyel grófnő végig kísérte egész németországi körútján, a híres monarchista képviselőné: Daubray marquisenak csodaszép leánya pedig Parisból utána szökött Brüsszelbe. Pétervárról felőbb utasításra kellett távoznia, mert az udvarnál már közszejon forgott a botrányos viszonya a trónörökös-nagyhercegné udvarhölgyével. A merre csak járt, a hol csak megfordult, szerelemmel és kincsekkel halmozták el s ő mindegyiket egyformán esztelenül tékozolta.

És nyolcz esztendeig nem láttam őt, de a szívemhez e hosszú idő alatt sem tudott hozzáférközni senki.

Sokkal jobban tele volt az ő képevel, semhogy jutott volna benne hely más számára. Már huszonnégy esztendő voltam, az apám azóta már tábornokká léptettek elő s így most még könnyebben férhez mehettem volna, (egy kis avancement kedvéért akadt volna az ezredben holmi áldozat!) de nekem nem használt sem kérés, sem fenyegetés. Végre belenyugodott az apám is a megváltozhatatlanba, sőt utóbb még ő rült is neki.

— Legalább van öreg napjaimra, a ki gondot visel reám! Ha behunyom a szememet, m a g a d megélsz a kogydíjból, mondta az ő közös-hadseregbeli dialektusával.

Egyelőre azonban még nem éreztem magamat vén leánynak s élő akartam a világgal. Főképpen az a titkos gondolat üzött egyik helyről a másikra: hátha találkozom valahol Vilyvel?

Az uságok minduntalan közöltek olyan híreket, hogy X. Y. grófnőnek sikerült estélyre megnyernie egy zongora-piécere Vily Waldbachot, a világhírű zongora királyt stb. Ez akkor divat volt; előkelő főúri estélye nélkül meg nem eshetett. Hátha összekerülök vele valahol? . . . De a szerencse végig hűtlen lett hozzám, ha már meg is tudtam előre, hol fog játszani valamikor, sőt meghívtat is sikerült ez estélyre kieszközölnöm, a szeszélyes, elkényezett művész lemondott, mindeneknek őszinte kétségbeesésére.

Egyszer az én olyan helyen hozott össze vele s véletlen, a hol igazán nem számítottam rá. Valamelyik dunántúli városba utaztam apámmal látogatóba s Győrött, a hol át kellett szállnunk, a perronon fel s alá sétálva vártuk a vonatunkat. Mikor a Bécs felé induló gyorsvonat berobogott a pályaudvarba, az I. osztályú váróteremből egy óriási városi bundába burkolt, hosszú haju, felünnen legansan öltözött ur jött ki, lassu, egykedvű léptekkel, mint azok az utasok, a kiket egy cseppet sem izgat a pályaudvar lázas vérkeringése. Egy pillantásra megismertem: Vily Waldbach volt.

Idegesen rantottam meg az apám karját, melyben az enyem fűzve volt, úgy hogy ő is figyelmesélt a különös alakra.

— Wer der? — kérdezte tőlem a megszokott katonai rövidséggel.

— Waldbach! sugtam a fülébe majdnem ajultan s aztán . . . nem tudom: magyarázva képpen tettem-e hozzá, vagy önkénytelenül sóhajtottam el? — kiröppent az ajkamon, még pedig meglehetősen hangosan, hogy Waldbach is meghallhatta:

— Willy!

Meglepetve kapta fel a fejét, megnézett bennünket s aztán másfelé kereste az ismerőt, a ki így bizalmasan szólította. De az apám ekkor már megismerte s megérintet e

a vállát. Willy avartan emelte meg kapját:

— Excellenz!

Látszott rajra, hogy nem ismert meg bennünket. Oh, hogy szerettem volna elfutni abban a pillanatban, úgy, mint akkor ő megfutamodott és sohase látni őt viszont, mint a hogy ő nem jött felénk soha többet! . . . De az apám — aki a főhercegi kézzoritás óta lelkes bámolója volt Waldbachnak — már megfogta a kezemet s elébe vitt:

— Nos, nem ismeri meg egykori tanítványát? . . . Die kleine Renée!

Blazirt, kiélt arcán aig tudott utat törni magának egy faradt mosolygás. Udvarasan örvendezett, aztán megkérdezte, hova utazunk?

Az apám visszaadta a kérdést.

— Tömössy báróé felé jövök! — mondta apathikusan s még valamit akart mondani, de az apám felszíptette a monokliját és jelentőségteljesen hunyorgatva, bizalmasan a fülébe sugta:

— A szép özvegytől? Ja?

— Vily Waldbach unottan bólintott a fejével.

— Lenn töltöttem a birtokán vagy két hetet. Meghítt, hogy jöjjen be hozzám, kipihenni a nyári turnéom fáradságait. — Brr! azok a fürdőhelyek! De itt sem megy. Már nagyon is ősz van. Fázom. — és dideregve huzta össze a pazar belésű téli kabátot. Most felmegyek Bécsbe, aztán, ha lehet, kiszököm pár hétre a Rivierára!

A vér a fejembe tódult, mikor Tömössy bárónéval való időzéséről oly szemérmetlen nyíltsággal beszélt előttem! — a ki nyolcz évig hordoztam a képét szívemben, mintegy olárképet. . . . Oh, én ostoba! . . . És én még remegve számláltam a napokat, hogy mikor fogok találkozni vele!

Tan feltűnt neki, hogy oly hirtelen vérpirosra váltam, vagy csak véletlenül jutott most eszébe, de ebben a perczben egészen bennem feledte a tekintetét, petyhüdt, felbiggyesztett szájaszéle szomorúan, szelid mosolygásra simult s minden átmenet vagy külön bevezetés nélkül, szinte érzékenykedve sóhajtott fel:

— Oh, ha tudná kicsi Renée, milyen szerelmes voltam én akkor magába! . . .

Az apám, a kinek a régi Trompetenblaser előtt most már majdnem olyan respektusa volt, mint akár egy brigadéros előtt, kordialisan nevetett ezen a leplezésen. Engem azonban előntött a düh arra a gondolatra, hogy ez a cinikus komédiás ilyen találkozás és ez után a beszélgetés után még ily léha szentimentalizmussal meri profanizálni az én nevemet. A hirtelen indulat rohamban nem is éreztem a fájdalmat, mely a szívembe nyilallott errre a szóra: v o l t a m . . .

Valami fájdalmat akartam neki szerezni én is, de gyorsán, mi lőt gondolkozhatnám fölötte és megsajnálám, hogy szenvedjen ő is, a mint én szenvedtem keserves, kínos nyolcz esztendőn keresztül s szenvedni fogok ki tudja meddig? Hiszen most már ugyis vége van mindennek örökre! . . .

Emberfeletti erővel küzdöttem magammal, hogy mosolyozni bírjak. És mo olygattam. Észvesztően, buján, csábitóan. Majdnem egészen közel hajoltam az arcához, úgy mondtam neki kaczerán, sugva:

En is magába, Vily!

Másodikat csengettek a bécsi gyorsvonathoz s a kalauz tiszteletteljesen figyelmeztette előkelő utasát, hogy sziveskedjék beszállani. Vily habozott egy pillanatig, tétozva, idegesen zongorázott ujjával a levegőben, mintha meg akarna ragadni valami láthatatlant — talán azt a pillanatot, a melyet egyszer én már könnyelműen elszalasztottam? . . . — de aztán nevetve legyintett a kezével s miközben felbárgott a vasúti kupé lépcsőjére, elégtlen, mint a kinek sikerült magát megóvnia valami ostobaság elkövetésétől, megfenyegetett a mutató ujjával s így szólt:

— A kegyelmes kisasszony még mindig a régi, csintalan Renée! . . . De én nem vagyok ám már a régi Vily; nem bizony! No, csókolom a kezeit! Mein Kompliment, Excellenz!

. . . A vonat füttyentett és kirobogott a pályaudvarból.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság VIII. évi rendes közgyűlését

1900. évi február hó 25-én délelőtt 10 órakor

tartja meg Debreczenben,

a **Kereskedő-Társulat háza disztermében,**

melyre a t. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlésen jogukat csak úgy gyakorolhatják, ha részvényeiket a közgyűlés előtt legalább három nappal a társulat pénztáránál, vagy Budapesten a magyar ipar és kereskedelmi banknál leteszik.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése a lefolyt 1899. évi üzletről.
2. A felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán
3. Határozathozatal a múlt évi nyereség felosztására és az igazgatóság e tárgyban indítványára vonatkozólag.
4. Határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.
5. Az igazgató-ágból sorrend szerint kilépett 2 igazgatósági tag helyének 3 évre leendő betöltése.
6. Egy felügyelő bizottsági póttag s esetleg egy felügyelő bizottsági rendes tag választása 2 évre.
7. Az igazgató-tanácsból sorrend szerint kilépett 6 tag helyének 3 évre; esetleg az igazgatóságba vagy felügyelő bizottságba bevalasztandó egy tanács tag helyének egy évre leendő betöltése.

Debreczenben, 1900. évi február 8-án tartott ülésünkben.

Az igazgatóság.

Jegyzet: Az évi mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése 8 nappal a közgyűlés előtt a társulat irodájában a részvényesek rendelkezésére áll.

Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerüzletben.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 9 krajczár.
Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszerraktára DEBRECZENBEN, (Tisza-palota.)

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDAJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

A Debreczeni Helyi Vasut Részvénytársaság

folyó 1900. évi márczius hó 11-én délelőtt 10 órakor, a Kereskedelmi Akadémia tanácstermében tartja

XIII. rendes évi közgyűlését

melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

T á r g y:

- I. Az igazgatóságnak az 1899. évről szóló üzleti jelentése, ugyazintre erre vonatkozólag a felügyelő bizottságnak jelentése.
- II. Az 1899. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
- III. Az osztalék meghatározása.
- IV. Az alapszabályok 41. §-a értelmében három kilépett igazgatósági tag helyének választás utáni betöltése.

Az igazgatóság.

A védjegyre tessék vigyázni!

Mariaczei gyomorcsépek

nagyszerűen hatnak **gyomor bajoknál**, nélkülözhetetlen és általános ismeretes hazi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfujság, savanyú felbűffogés, hasmenés, gyomoréges, felesleges nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hanyás, gyomorgörccs, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyiben ez a gyomortól származott gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, gillszták, májbajok és hámorroikáknál.

Említett bajoknál **MARIACZEI GYOMORCSEPPEK** évek óta kitűnőeknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Carl Brady, Apotheke zum „König von Ungarn“ Wien, I. Fleischmarkt 1.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerüzletára Budapest, Király-utca 12. sz.

Kapható Debreczenben: Tóth Béla, Mihályvits István, Dr. Rótschnok V. Emil, Tamásy és Balázs gyógyszerészeknél. **Diószegen:** Vaday Ignác. **Er Mihályfalván:** Matray István. **Hadházon:** Farkas Odón. **Kabán:** Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.

MÁRCIUS 6-ÁN
VISSZAVONHATATLANUL
UTOLSÓ HUZÁSA
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRHÁZA
JAVÁRA RENDEZETT
NAGY JÖTEKONYSÁGI SORSJÁTEKANAK
KÖNYREMÉNY: **100,000** KORONA.
EZENKIVÜL 5000, 1000 stb. KORONA
ÉRTÉKŰ NYEREMÉNYEK, MELYEK
20%
LEVONÁSAVAL KÉSZPÉNZBEN KIFIZETETNEK.

Egy sorsjegy ára csak **1 KORONA.**

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdáiában Debreczen, a főpostával szemben